

[Каничка с изображения на тракийски воители от Карнобат](#)

(450-425 г.пр.Хр.)

Червенофигурната атическа кана (вис. 15 см/с дръжката - 18,3 см, устие - 8,9 см, дъно - 6,6 см) е открита в богат могилен гроб, разбит от иманяри през 1996 г. Съдът е изработен от фина глина, добила след изпичането бледочервеникав оттенък. Фирнисът е плътен, черен и лъскав. Формата има местен характер и аналогии сред съдове от тракийски некрополи.□

Фигуралната украса е разположена върху коничната част на съда. Сцената е разгъната между две обвити от ластар палмети, които стоят от двете страни на дръжката. В композицията участват трима души: воин - конник и двама пехотинци. Мъжете са показани в бяг надясно и имат характерно за траките облекло и оръжие. Наметнати са с типичната тракийска ζειρά. На краката си носят тесни ботуши (ἐμβάδες), шити от кожа на елен или сърна. Шапките им са островърхи, направени от лисича кожа (ἀλωλεκίς). Въръжени са с по две копия, а единият пехотинец и конникът имат луновидни щитове (πέλιτη).

Няма съмнение, че изобразените мъже са траки. Това показват характерните за тях дрехи и оръжия, както и представеният сюжет, познат от още един паметник с доказана тракийска принадлежност - червенофигурната каничка от Аполония Понтика, смятана за произведение на Eretria Painter от 425 г.пр.Хр.

Появата на една и съща композиция върху две вази е забележителен факт и причините за това са най-малко три:

- първоначално е направена едната кана и после, по памет или по неин образец, в същото ателие или другаде, от първия или от друг художник, е изработена втора за нов собственик;
- двата съда са рисувани по поръчка или един след друг от един и същ художник, или едновременно от двама художници за двама различни купувачи;
- в едно ателие, в определен период от време (и може би по конкретен повод) са били направени повече съдове с такъв сюжет.

Нито една от тези възможности не бива да се изключва, защото формата на съдовете и сюжетът са по тракийски вкус, а и двете кани произхождат от района на Черноморското крайбрежие, тясно свързан с трафика на стоки от гръцкия свят. Но рисунките върху двата съда не са дело на една и съща ръка и това най-ясно се вижда при представянето на облеклото, макар майсторството и в двата случая да е високо. Възможно е съдовете

да са рисувани на едно и също място от двама художници, принадлежащи на един и същ художествен кръг.

Прави впечатление, че воините са изобразени в готовност за сражение и с оръжие, което съответства на различен род войска: сред тях има пелтаст, копиеносец и конник, въоръжен с меч, две дълги копия и пелта. Мъжете са показани забързани, прекосяващи планина (каната от Аполония), което може да означава, че ги очаква военен сбор или важна битка. Те сякаш са закъснели, но вече са наблизко и затова пелтастът от Аполонийската кана е взел щита си в ръка. Възможно е тези изображения да са своеобразен отглас на легенда или на реално събитие от втората половина на V в. пр. Хр. (например походът на одриския владетел Ситалк в Халкидика и Македония през 429 г. пр. Хр), свързани с участието или с победата на траки в битка и предизвикали широк отзвук както в Тракия, така и извън нея. Макар да се смята, че образите на въоръжени траки (особено на пелтасти) върху керамиката след 490 г. пр. Хр. вече не са свързани с реални събития, не е изключено повишеният по конкретен повод интерес към тракийската военна мощ или към тракийското хероическо минало да е намерил отражение във вазописта и за кратко време, по специална поръчка или заради голямото търсене, в едно ателие да са били създадени повече такива кани. Самият избор на тази форма, която е изключително популярна в Тракия както сред съдовете от глина, така и сред тези от метал, очевидно е бил съобразен с вкуса на потенциалните потребители. Те явно са били траки и това обяснява липсата на надписи около фигурите, пропуснати не заради тракийската неграмотност, а защото изобразената картина била разбираема за тях.

□

Литература:

Георгиева, Р. 2005: Р. Георгиева. Каничка от Карнобат с изображения на тракийски воини. - Археология 1-4, 32-40.

Лазаров 2003: М. Лазаров. Древногръцката рисувана керамика от България. Варна. □

Best 1969: J.G. Best. Thracian Peltasts and their Influence on Greek Warfare. Groningen.

Lezzi-Hafter 1997: A. Lezzi-Hafter. Offerings Made to Measure. Two Special Commissions by the Eretria Painter for Apollonia Pontica. - In: Oakley J.H. - Coulson W.D.E. - Palagia O. (Eds). 1997. Athenian Potters and Painters. The Conference Proceedings (= Oxbow Monographs 67). Oxbow Books, Oxford.

□

Румяна Георгиева